

УДК 658.14:519.86

Необхідність проведення оцінки та управління фінансовим потенціалом підприємства

Шалигіна І.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет

У статті досліджено поняття «фінансовий потенціал», узагальнено сучасні погляди та надано авторське трактування цього поняття. Автором проведено дослідження поточного стану фінансового потенціалу підприємства і на перспективу за наявними методиками оцінки та управління фінансовим потенціалом підприємства переробної галузі АПК.

Ключові слова: фінансові ресурси, джерела фінансових ресурсів, фінансовий потенціал підприємства, показник таксономії, управління фінансовим потенціалом.

Шалыгина И.В. НЕОБХОДИМОСТЬ ПРОВЕДЕНИЯ ОЦЕНКИ И УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье исследовано понятие «финансовый потенциал», обобщены современные взгляды и представлена авторская трактовка этого понятия. Автором проведено исследование текущего состояния финансового потенциала предприятия и на перспективу по существующим методикам оценки и управления финансовым потенциалом предприятия перерабатывающей отрасли АПК.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, источники финансовых ресурсов, финансовый потенциал предприятия, показатель таксономии, управления финансовым потенциалом.

Shalyhina I.V. NECESSITY OF CARRYING OUT OF AN ESTIMATION AND MANAGEMENT OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

In article the concept "financial potential" is investigated, modern sights are generalised and the author's treatment of the given concept is presented. The author carries out research of a current condition of financial potential of the enterprise and also on prospect by existing techniques of an estimation and agrarian complex management in financial potential of the enterprise of processing branch.

Keywords: financial resources, sources of financial resources, financial potential of the enterprise, indicator of taxonomy, management in financial potential.

Постановка проблеми. Ринкова економіка диктує жорсткі і важкі умови функціонування будь-якого суб'єкта господарювання, однією з яких є конкуренція. Вирішити це питання можна тільки у разі взаємодії всіх елементів їх загального потенціалу. Кожне підприємство повинне самостійно шукати як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування його діяльності, ефективно використовувати, оцінювати й управляти ними. Також усім підприємствам необхідно чітко і правильно вибирати подальшу стратегію свого розвитку з урахуванням всіх наявних і можливо залучених фінансових ресурсів.

Фінансовий потенціал підприємства розглядається багатьма авторами, а єдине визначення поки не було виведено. Дійсно, провівши оцінку всіх досліджень літературних джерел, визначена значна дискусійність цього питання. Особливо значущим залишається визначення поняття фінансового потенціалу саме підприємства переробної галузі АПК, оскільки тут авторами не враховується певна кількість факторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність вивчення цього питання пов'язана з проведенням більш детального дослідження теоретико-методичних аспектів формування, оцінки та управління фінансовим потенціалом підприємства. Розглянуто термінологію таких учених, як В.В. Ковальова, Н.А. Сорокіна, Н.Д. Стахнів, О.Г. Кайгородова, О. Агеєва, Б. Куроєдова, С. Онишко, З. Герасимчук, І. Вахович, П. Стецюк, Н. Климова та інші. Визначено авторське бачення формування та використання фінансового потенціалу підприємства. Також проведено апробацію результатів дослідження за даними фінансової звітності конкретного підприємства аграрної сфери України.

Щодо методів оцінки фінансового потенціалу, то даними дослідженнями займалися такі науковці, як О.І. Маслак, Ю.С. Гончарова, П.А. Фомін, Н.В. Трусова, Н.С. Педченко, М.К. Старовойтов та інші. На жаль, майже у всіх наукових дослідженнях автори розглядають тільки термінологічні аспекти

фінансового потенціалу, тому практично немає конкретних наукових розробок щодо самого механізму оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Натепер є проблема щодо більш об'єктивного дослідження оцінки фінансового потенціалу, тому що він, як правило, порівнюється з вузьким поняттям фінансових ресурсів та фінансового становища підприємства. Тому саме за допомогою фінансової оцінки більшість науковців і пропонують оцінювати ФПП через методики оцінки фінансових ресурсів та фінансового стану підприємства на підставі його фінансової звітності (за певний період часу). Однак інші науковці зазначають, що ця методика оцінки є недостатньою і треба більше враховувати фактор часу і відповідні зміни у складі фінансового потенціалу протягом усього функціонування підприємства. Тому є необхідність проведення оцінки фінансового потенціалу підприємства на перспективу, яку можна проводити за допомогою методів стратегічної оцінки та інших.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Недостатня теоретична та методична опрацьованість зазначених питань, їх актуальність і значення для ефективного функціонування підприємств переробної галузі зумовили написання цієї статті. При цьому можна виділити такі завдання: дослідити трактування поняття «фінансовий потенціал підприємства» сучасними науковцями та надати власне поняття цього терміна, враховуючи специфіку аграрної сфери; провести комплексну оцінку фінансового потенціалу «Кролевецького КХП» Сумської області за наявними методиками та визначити їх доцільність; удосконалити механізм управління фінансовим потенціалом та подальшим розвитком підприємства, що досліджується.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий потенціал як складник загального потенціалу підприємства розглядається такими авторами, як В.В. Ковальов, Н.А. Сорокіна, Н.Д. Стахнів, О.Г. Кайгородов та інші. У цієї групи авторів фінансовий потенціал пов'язаний з такими елементами, як фінансові ресурси, фінансові можливості та результати діяльності підприємства.

В.В. Ковальов визначає фінансовий потенціал як «той, що створює фундамент для трансформації наявного у підприємства ресурсного потенціалу в конкретні результати господарської діяльності підприємства» [1, с. 250].

Н.А. Сорокіна трактує фінансовий потенціал як «сукупність фінансових ресурсів, залучених в оборот з урахуванням залучення додаткових фінансових джерел, виходячи зі стратегічних перспектив та інвестиційної привабливості фірми» [2, с. 26].

Н.Д. Стахнів визначає фінансовий потенціал у вигляді «сукупності фінансових ресурсів, які беруть участь у виробничо-господарській діяльності і характеризуються можливістю їх залучення для фінансування майбутньої діяльності, а також визначення стратегічного напрямку підприємства» [3, с. 106].

У О.Г. Кайгородова «фінансовий потенціал пов'язаний з максимально можливою вартістю всіх ресурсів підприємства за умови їх функціонування в межах певної організаційної структури» [4, с. 230].

Також є визначення фінансового потенціалу, як «здатності підприємства отримувати грошовий капітал і управляти ним з урахуванням його фінансової стійкості і можливості залучати зовнішні джерела фінансових ресурсів» (А. Агеєв, Б. Куроєдов) [5, с. 93].

Розглянемо групу таких авторів, як С. Онишко, З. Герасимчук, І. Вахович, П. Стецюк, Н. Климова та інші, які розглядають фінансовий потенціал як сукупність не тільки фінансових ресурсів, а й їх резервів, які можуть бути використані за певних умов господарювання. При цьому фінансові ресурси виступають як частина використаного фінансового потенціалу [6, 7, 8].

Так, С. Онишко дає визначення фінансового потенціалу як «передумови продовження руху і його динаміки за рахунок не тільки наявних фінансових ресурсів, а й невикористаних можливостей. Таким чином, якщо фінансові ресурси мають місце на траєкторії руху, тоді фінансовий потенціал – подальший напрям такого руху» [8, с. 69].

П. Стецюк вважає, що фінансовий потенціал – «можливість підприємства генерувати позитивні грошові потоки в обсягах, адекватних його фінансовому становищу» [9, с. 12].

Тому фінансовий потенціал – поняття ширше, ніж фінансові ресурси, і може відрізнятися від них з урахуванням ресурсів, які не задіяні в господарські процеси, але мають таку можливість теоретично і практично (явні і не отримані).

Третя група авторів дає визначення фінансового потенціалу як результату діяльності суб'єктів господарювання, тобто отримання ними певного доходу. Так, В. Глущенко вважає, що «саме фінансовий потенціал є осно-

вою всіх інших видів потенціалу. Він характеризує минуле, сьогодення і майбутнє сукупністю показників, які повинні як кількісно (ресурси), так і якісно (результат) визначати розвиток суб'єкта господарювання» [10, с. 17].

Також до цієї групи авторів можна віднести визначення фінансового потенціалу І. Карапейчика, який, досліджуючи теорію потенціалу і потенціалу підприємства, визначає, що «первинною і головною функцією потенціалу є генерування доходу, а процеси його функціонування повинні реалізовувати виконання цієї функції. Тоді потенціал – можливість досягти певних результатів, і він не впливає на ті чи інші цілі, а характеризує весь спектр можливих результатів його функціонування, в тому числі і цілей, які можуть бути досягнуті» [11, с. 287].

Так, М.Т. Шафіков вважає, що фінансовий потенціал необхідно аналізувати у взаємозв'язку зі властивими кожній суспільно-економічній формації виробничими відносинами, що виникають між окремими працівниками, трудовими колективами, а також управлінським апаратом підприємства, організації, галузей народного господарства загалом із приводу повного використання їх здібностей до створення матеріальних благ і послуг [12, с. 237].

Розмежування понять фінансово-економічного і фінансового потенціалу є найбільш актуальним у сучасних умовах. Так, фінансово-економічний потенціал являє собою характеристику, що включає ресурсний (в тому числі і фінансові ресурси) і виробничий складники. Фінансовий потенціал, на наш погляд, покликаний відобразити положення організації більше з погляду ефективного використання (руху) мобільної частини активів і залучення ресурсів і тісно пов'язаний з інвестиційним складником стратегії компанії [13, с. 232].

Таким чином, провівши оцінку всіх визначень і трактувань перерахованих авторів, можна дійти висновку про те, що поняття «фінансовий потенціал» вимагає подальшого дослідження і вдосконалення. Всі визначення між собою мають деякі протиріччя у своїй суті і в підходах до застосування. Тому, генеруючи деякі підходи, можна дати визначення фінансового потенціалу саме підприємства переробної галузі. Пропонується таке трактування та визначення фінансового потенціалу підприємства переробної галузі: сукупність фінансових ресурсів та резервів, які є, та тих, що, можливо, будуть сформовані, по-перше,

власними джерелами, по-друге, внаслідок проведення більш ефективної бюджетної, податкової політики країни, по-третє, з фінансового ринку, а також за допомогою джерел, що є поки що недоступними або незадіяними в діяльності суб'єкта господарювання, враховуючи усі можливі ризики сезонності виробництва та природно-кліматичних умов виробництва у контрагентів.

На сучасному етапі економічного розвитку суспільства необхідно пам'ятати, що в умовах нестабільного ринку, коли особливо важко ефективно прогнозувати результати діяльності підприємства, мобільність власних фінансових ресурсів, тобто можливість швидко змінити напрям використання фінансових ресурсів, стає визначальним фактором для підтримання сталого розвитку підприємства, оскільки прийняття управлінських рішень має інтуїтивний характер. Для цього необхідно постійно оновлювати інформацію про фінансовий стан підприємства, тобто оцінювати його ФПП. Цей підхід дає змогу швидше реагувати на зміни як у зовнішньому середовищі, так і у внутрішньому, а також коригувати діяльність підприємства.

Вважають, що методика оцінки фінансового потенціалу підприємства має бути більш спрощеною та давати змогу отримувати максимально якісну інформацію про його поточний стан. Було проведено дослідження цих методик, за результатами виявлено, що найбільше відповідає сформованим принципам і цілям методика оцінки фінансового потенціалу підприємства П.А. Фоміна та М. К. Старовойтова. Однак цю методику необхідно поєднувати з оцінкою ймовірності банкрутства підприємства за методикою Ліса. У наукових працях трапляються також поєднання і з моделлю Альтмана та Бівера.

Для наукового дослідження за темою було обрано «Кролевецький КХП» м. Кролевець Сумської області. За даними його фінансової звітності виявлено, що на сучасному етапі своєї діяльності основною метою КХП є мінімізація збитку з поступовим переходом до отримання прибутку, повернення інвестиційної привабливості, оптимізація структури капіталу і забезпечення фінансової стійкості хоча б на рівні 2016 року (52,0%), автономності відносно від'ємних значень 2014–2015 рр., а також, як і для будь-якого суб'єкта господарювання, – постійне поліпшення свого фінансового потенціалу. Виконання цих напрямків наряду залежить від того, наскільки правильними будуть прийняті конкретні управлінські

рішення після проведеної оцінки поточного стану фінансового потенціалу. Тому некоректність та неточність розрахунків проведення оцінки можуть привести до небажаних наслідків, тому що можуть бути підстави для прийняття неефективних управлінських рішень.

Провівши дослідження за вищезазначеною методикою, можемо сказати, що в «Кролевецькому КХП» за період дослідження майже не виявлено позитивних змін у рейтинговій оцінці його фінансового потенціалу. Так, оцінивши 2014 рік, було виявлено, що абсолютно усі показники ФПП є низькими. Половина з них взагалі має від'ємне значення (тому що для розрахунку цих показників бралися від'ємні дані чистого збитку та власного капіталу). У 2015 році така ситуація з низькими показниками ФПП, покращання є тільки за коефіцієнтом абсолютної ліквідності, який має вже середній рівень. А в 2016 році позитивна зміна була тільки за коефіцієнтом фінансової незалежності, який вже став високого рівня (тому що власний капітал КХП змінився з від'ємного значення на позитивне). Таким чином, «Кролевецький КХП» Сумської області має зовсім низький рівень ФПП. Загальна його діяльність є збитковою, а саме воно є фінансово нестабільним, хоча з певним покращанням у 2016 році.

Також проведено розрахунки ймовірності настання банкрутства «Кролевецького КХП» за допомогою моделі Ліса, за якою ймовірність банкрутства досить велика і є достатня загроза настання банкрутства: значення Z є низьким: $-0,0132$, $-0,0130$ та $-0,0075$ (негативно вплинув обсяг чистого збитку, непокритий збиток та від'ємне значення власного капіталу). Однак і за цими розрахунками є незначне покращання цього показника, що свідчить про поступовий вихід підприємства з повної кризи.

Далі проведена оцінка підприємства за рівнем ліквідності та платоспроможності, щоб визначити, чи досягає воно цілей, які були ним заплановані. Розподіливши активи за рівнем їх платоспроможності, отримали такі результати: в 2014 та 2015 рр. «Кролевецький КХП» перебував на межі банкрутства, тому що його майна не вистачало для погашення своєї поточної заборгованості. Практично така ситуація виникла тому, що воно працювало збитково та мало від'ємне значення власного капіталу. Однак вже у 2016 році ситуація з рівнем платоспроможності зовсім незначно, але покращується, і КХП піднімається за платоспроможністю з рівня банкрутства до низь-

кого рівня. Тобто воно формує свої оборотні активи тільки за рахунок короткотермінових залучених (поточних) зобов'язань. У нього в обороті відсутні власні кошти, а тільки залучені, і частина поточних боргів спрямована на формування необоротних активів. Власний капітал вже має позитивне значення.

Категорія «потенціал» за своєю суттю повинна відображати не тільки наявні, а й потенційні можливості підприємства, відповідно і показник ступеня використання потенціалу повинен відображати рівень досягнення максимально можливих фінансово-господарських показників суб'єкта господарювання.

Таким чином, для визначення рівня використання фінансового потенціалу підприємств було б доречним використовувати інтегральний показник – коефіцієнт таксономії. Цей показник використовується для статистичної характеристики більшості об'єктів, тому його можна застосувати і для оцінки досягнутого рівня розвитку аграрних підприємств за рахунок використання його фінансового потенціалу. Необхідно провести повну оцінку ефективного використання фінансового потенціалу, щоб дізнатися, як він вплинув на розвиток «Кролевецького КХП» Сумської області. Для цього використовуємо методику на основі розрахунку таксономічного показника, основоположником якого був В. Плюта [15, с. 133].

На підставі фінансової звітності господарства були обрані і розраховані необхідні показники, які дозволять нам визначити коефіцієнт таксономії для оцінки фінансового потенціалу підприємства.

За допомогою фінансової звітності «Кролевецького КХП» за 2014–2016 роки були розраховані та обрані певні показники. Саме з їх допомогою визначимо коефіцієнт таксономії щодо рівня ФПП підприємства. На підставі наукових робіт авторів виділений перелік показників, які дадуть змогу визначити інтегральний показник рівня фінансового потенціалу підприємства (табл. 1).

Фактори, що впливають на фінансовий потенціал, – це, передусім, стійке зростання суми власних коштів підприємства, а також валової виручки та валового прибутку, високий рівень рентабельності та ліквідності, забезпечення припустимої норми залежності від кредиторів.

2. Після цього ми за три роки по кожному показнику знаходимо середнє значення, будемо матрицю й отримані результати заносимо в таблицю 2.

Таблиця 1

**Стимулятивні та дестимулятивні показники діяльності
«Кролевецького КХП» Сумської області**

Період часу	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт маневреності ВК	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт термінової ліквідності	Показник рентабельності ОД	Фондовіддача	Показник рентабельності реалізації	Чистий збиток, тис. грн
2014	-0,112	7,3	-8,9	0,04	0,22	-9,1	0,9	8,6	-3833,0
2015	-0,125	6,8	-7,9	0,14	0,19	-0,5	0,7	18,0	-152,0
2016	0,52	-0,79	1,9	0	0,11	-1,3	0,4	18,8	-411,0
С/Д	С	С	Д	Д	С	Д	С	С	Д

Джерело: власні розрахунки за даними звітності КХП

Таблиця 2

Матриця нормованих показників діяльності підприємства за стимулятивними та дестимулятивними показниками, «Кролевецький КХП» Сумської області

Період часу	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт маневреності ВК	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт термінової ліквідності	Показник рентабельності ОД	Фондовіддача	Показник рентабельності реалізації	Чистий збиток, тис. грн
Zij									
2014	-0,65	<u>1,66</u>	1,82	0,67	<u>1,29</u>	0,83	<u>1,36</u>	0,57	2,62
2015	-0,74	1,55	1,61	0,01	1,12	<u>0,05</u>	1,06	1,19	<u>0,10</u>
2016	<u>4,0</u>	-0,18	<u>-0,39</u>	<u>0,0</u>	0,65	0,12	0,61	<u>1,25</u>	0,28

Джерело: власні розрахунки

3. Потім складаємо вектор, виходячи із стимуляторів (обираємо максимальне значення) чи дестимуляторів (мінімальне значення).

$$P_0 = \{4,0; 1,66; -0,39; 0; 1,29; 0,05; 1,36; 1,25; 0,10\}$$

4. Визначаємо відстань між окремими періодами спостереження та вектором-еталоном: Сі 2014 – 5,02 Сі 2015 – 3,84 Сі 2016 – 2,09

$$5. \hat{C}_0 = 1/3 * (5,02+3,84+2,09)=3,65$$

$$6. S_0 = \sqrt{1/3 (5,02-3,65)^2 + (3,84 - 3,65)^2 + (2,09 - 3,65)^2} = 1,20$$

$$7. C_0 = 3,65 + (1,20 * 2) = 6,05$$

8. Знаходимо таксономічний показник коефіцієнта розвитку за кожним роком: d(2014) = 0,83; d(2015) = 0,63; d(2016) = 0,35

9. Знаходимо таксономічний показник Кі:

$$K_i (2014) = 0,17; K_i (2015) = 0,37; K_i (2016) = 0,65$$

Таким чином, КХП найбільш ефективно використовувало свій фінансовий потенціал саме в 2016 році, тому що значення таксономічного показника є найвищим, а най-

гірше він працював у 2014 році. Також у підприємства є власні резерви до покращання свого рівня розвитку, і воно їх використовує, тому що необхідно наближати показник таксономії до 1.

Тепер прогнозуємо ймовірний розвиток «Кролевецького КХП» на плановий період. Беремо за період дослідження ті самі показники, але з можливим частковим їх покращанням згідно з тенденцією, що склалася у КХП щодо 2016 року.

3. Складаємо вектор: $P_0 = \{1,10; 4,4; 0,83; 0; 0,52; 1,28; 1,58; 1,06; 0\}$

4. Визначаємо відстань між окремими періодами спостереження та вектором-еталоном: Сі 2016 – 6,80; Сі план – 1,35.

$$5. \hat{C}_0 = 4,08 \quad 6. S_0 = 2,72 \quad 7. C_0 = 9,52$$

8. Знаходимо таксономічний показник коефіцієнта розвитку за кожним роком: d(2016) = 0,71; d(план) = 0,14

9. Знаходимо таксономічний показник: Кі (2016) = 0,29; Кі (план) = 0,86

Таблиця 3

**Стимулятивні та дестимулятивні показники діяльності
«Кролевецького КХП» Сумської області з урахуванням плану**

Період часу	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт маневреності ВК	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт термінової ліквідності	Показник рентабельності ОД	Фондовіддача	Показник рентабельності реалізації	Чистий збиток, тис. грн
2016	0,52	-0,79	1,9	0	0,11	-1,3	0,4	18,8	-411,0
план	0,65	1,50	1,35	0,20	0,30	0	1,5	21,3	0
С/Д	С	С	Д	Д	Д	С	С	С	С

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 4

Матриця нормованих показників діяльності підприємства за стимулятивними та дестимулятивними показниками з урахуванням плану

Період часу	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт маневреності ВК	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт термінової ліквідності	Показник рентабельності ОД	Фондовіддача	Показник рентабельності реалізації	Чистий збиток, тис. грн
Zij									
2016	0,88	-2,32	1,17	0	<u>0,52</u>	1,11	0,42	0,89	0
план	<u>1,10</u>	<u>4,4</u>	<u>0,83</u>	1,0	1,43	<u>1,28</u>	<u>1,58</u>	<u>1,06</u>	<u>0</u>

Джерело: власні розрахунки

Так, у плановому періоді за виконання умов (показники відповідатимуть плану) наше підприємство може мати найвищий показник таксономії – 0,86, тобто і найкращий розвиток. Таким чином, КХП зможе зміцнити рівень свого фінансового потенціалу тільки за виходу повністю на беззбиткову діяльність, за зростання розміру власного капіталу та зменшення своїх зобов'язань, також воно значно покращить свій подальший розвиток.

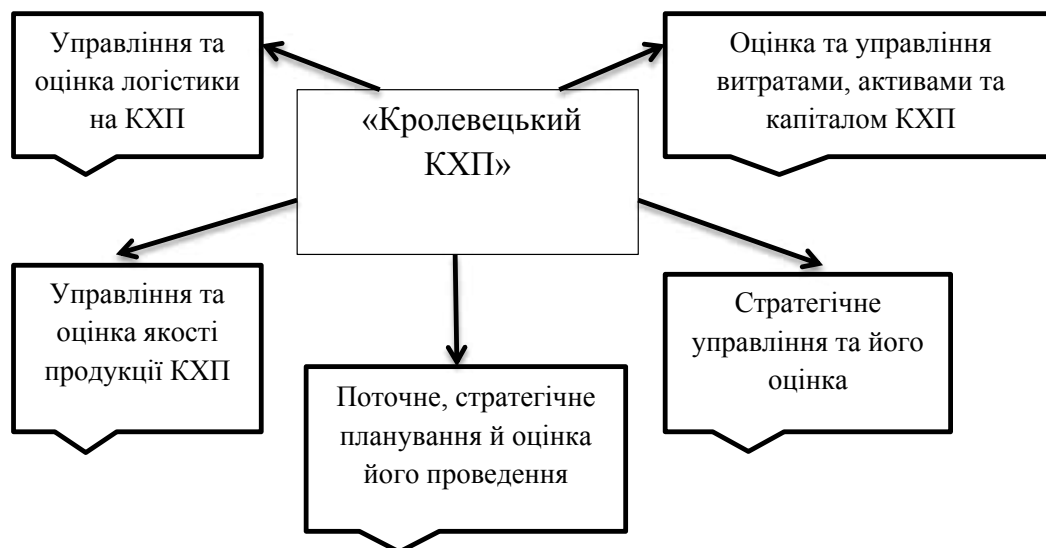
Для того щоб «Кролевецький КХП» поступово перейшов від поточного стану його фінансового потенціалу до планового, необхідно удосконалити механізм управління подальшим його розвитком.

Сам механізм розвитку можна представити як спеціалізований елемент усього механізму управління, що забезпечуватиме зміну сформованих етапів та елементів у всьому господарському механізмі. Так, збалансований розвиток як його ФПП, так і самого підприємства має бути флагманом досягнення максимальної ефективності та доходності діяльності саме через міцність його фінансо-

вого потенціалу. Щоб його досягти, КХП необхідно вчасно провести зміну свого фактичного (збиткового) стану діяльності на новий, за якого подальший розвиток буде відбуватися за рахунок урівноваження впливу доходів і витрат у поточному і плановому періодах. Забезпечення збалансованого розвитку підприємства та його ФПП подані на рис. 1:

Висновки з цього дослідження. Для того щоб фінансовий потенціал був забезпеченим вчасною оцінкою та ефективним управлінням на «Кролевецькому КХП» Сумської області, необхідно:

1. Зміцнити його фінансовий потенціал за рахунок зростання вхідних та зменшення вихідних грошових потоків через їх постійну оцінку як у поточному періоді так і на перспективу (це можливе через зростання виручки від реалізації, яка фактично за 2014–2016 рр. знизилася майже на 20,0%); зменшення вихідних грошових потоків можна досягти за рахунок значного зниження витрат, які відносяться до собівартості продукції, і тих, що покриваються за рахунок можливого прибутку.

Рис. 1. Методи забезпечення збалансованого ФПП та розвитку «Кролевецького КХП» Сумської області

Джерело: власні пропозиції

2. Мобілізувати усі внутрішні резерви: провести реструктуризацію активів КХП та їх структури (яка фактично є нераціональною і негативно впливає на формування та використання його ФПП) з можливим перетворенням у грошову форму певних матеріальних та фінансових активів. Оновити деякі основні виробничі потужності для більш ефективної їхньої роботи, тому що у КХП є ще застаріле обладнання, що зменшує кількість та якість продукції та послуг.

3. Враховувати негативні фактори впливу з боку конкурентів з Сумської та сусідніх областей, особливо приватної форми власності, які є прибутковими.

4. Необхідно більш оптимально розподіляти та перерозподіляти власні та залучені фінансові ресурси.

5. Розробити відповідні управлінські рішення щодо досягнення для початку беззбиткового рівня ведення своєї діяльності з подальшою її трансформацією у прибуткову, а також зміцнення надійності та більшої ліквідності влас-

ного капіталу (не допускати повернення його до від'ємного значення 2014–2015 рр.). На жаль, останній фактор залежить не від самого КХП, а від держави, зокрема ДЗКУ, філією якої він є.

6. Вчасно оцінювати, виявляти та регулювати всі структурні перетворення у власному фінансовому потенціалі для вчасного реагування на ці зміни з метою мінімізації, як правило, негативного впливу.

7. Більше застосовувати методи управлінського впливу на фінансові ресурси підприємства.

8. Запровадити процес діагностики (оцінки) через визначення та дослідження базових показників діяльності КХП, оцінку впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на його стан, оцінку сили їх впливу для виявлення відхилень від необхідного стану, розроблення заходів для подолання цих відхилень, прийняття управлінських заходів з метою попередження нових проблем і підвищення ефективності системи управління ФПП.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковальов В.В., Ковальов Віт. В. Фінанси організацій (підприємств): [підручник]/ М.: Велбі, Проспект. 2006. 352 с.
2. Сорокіна Н. А. Фінансовий потенціал комерційних організацій: моделі та фактори// Електронний науковий журнал Байкальського державного університету економіки і права, 2011. № 6. С. 25–29.
3. Стахнів Н.Д. Методичні засади фінансового потенціалу підприємств// Культура народів Причорномор'я, 2010. № 183. Т. 2. С. 105–107.
4. Кайгородов А. Г. Фінансовий потенціал як критерій доцільності фінансового оздоровлення підприємства// Аудит і фінансовий аналіз, 2007. № 4. С. 226–233.

5. Агеев А. Стратегічна матриця компанії// Економічні стратегії, 2007. № 5–6. С. 90–96.
6. Климова Н. Економічний аналіз: навчальний посібник / П.: «Пітер», 2010. 210 с.
7. Герасимчук З., Вахович І. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник/ Луцьк. 2007. 412 с.
8. Онишко С. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку економіки// Фінанси України. 2003. № 6. С. 67–74.
9. Стецюк П.А. Стратегія і тактика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств / К.: ННЦ ІАЕ, 2009. 370 с.
10. Глуценко В.В. Концептуальні засади формування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання на Україні // матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Харків. 2013. С. 13–25.
11. Карапейчик І.Н. Логіка використання потенціалів в задачах управління потенціалів // Бізнес інформ, 2012. № 9. С. 285–290.
12. Шафіков М. Т. Потенціал: сутність та структура // «Фінансові знання», № 1. 2002. С. 236–246.
13. Гузеєва А. В. До питання визначення сутності фінансово-економічного потенціалу організації // Молодий вчений, 2014. № 10. С. 229–232.
14. Фомін П.А., Старовойтов М.К. Особливості оцінки виробничого і фінансового потенціалу промислових підприємств/ «Фінанси», 2003. с. 264.
15. Пожарська А.С. Методичний підхід до оцінки фінансового потенціалу на основі визначення таксономічного показника / «Управління розвитком», № 18 (158). 2013. С. 130–134.

REFERENCES:

1. Kovalov V.V., Kovalov Vit.V. (2006) Finansy organizatsiy (pidpnyemstv) [Finance of the enterprises]. Moscow: "Velbi, Prospekt".
2. Sorokina N.A. (2011) Finansoviy potentsial komertsyinykh organizatsiy: modeli ta factory [Financial potential of the commercial organisations: models and factors]. The electronic science journal of the Baikalsky state power economy and law, no.6, pp.25–29.
3. Stakhniv N.D. (2010) Metodychni zasady finansovogo potentsialu pidpnyemstv [Methodical bases of financial potential of the enterprises]. Culture of the peoples of the Black Sea, no.183, pp.105–107.
4. Kayhorodov A.H. (2007) Finansoviy potentsial yak kryteriy dotsilnosti finansovogo ozdorovlennya pidpnyemstva [Financial potential as criterion of expediency of financial improvement of the enterprise]. Audit and the financial analysis, no.4, pp. 226–233.
5. Aheev A. (2007) Strategichna matrystya kompanii [Strategic matrix of the company], Economic strategy, no.5–6, pp.90–96.
6. Klimova N. (2010) Ekonomichniy analiz [The economic analysis]. St. -Petersburg: "Piter".
7. Herasymchuk Z., Vakhovych I. (2007) Finansoviy menedgment [Financial management]. Lutsk.
8. Onyshko S. (2003) Finansoviy potentsial innovatsiyного rozvytku ekonomiky [Financial potential of innovative development of economy], Finance of Ukraine, no.6, pp.67–74.
9. Stetsuk P.A. (2009) Strategiya i taktyka upravlinnya finansovymy resursamy silskogospodarskykh pidpnyemstv [Strategy and tactics of management by financial resources of the agricultural enterprises]. Kiev, NNC IAE.
10. Hluschenko V.V. (2013) Kontseptualni zasady formuvannya finansovogo potentsialu subektiv gospodaruvannya na Ukrayini [Conceptual bases of formation of financial potential of subjects of managing in Ukraine]. Proceedings of the Vseukrainskoyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi, Kharkov, pp. 13–25.
11. Karapeychuk I.N. (2012) Logika vykorystannya potentsialiv v zadachakh upravlinnya potentsialiv [Logic of use of potentials in problems of management of potentials], Business an inform, no.9, pp. 285–290.
12. Shafikov M.T. (2002) Potentsial: sutnist ta struktura [Potential: essence and structure], Financial knowledge, no.1, pp. 236–246.
13. Huzeeva A.V. (2014) Do pytannya vyznachennya sutnosti finansovo-ekonomichnogo potentsialu organizatsiyi [To a question of definition of essence of financial and economic potential of the organisation], The young scientist, no.10, pp. 229–232.
14. Fomin P.A., Starovoytov M.K. (2003) Osoblyvosti otsinky vyrobnychogo i finansovogo potentsialu promyslovykh pidpnyemstv [Features of an estimation of industrial and financial potential of the industrial enterprises], Finance.
15. Pozharska A.S. (2013) Metodychniy pidkhid do otsinky finansovogo potentsialu na osnovi vyznachennya taksonomichnogo pokaznyka [The methodical approach to an estimation of financial potential on the basis of definition an indicator of taxonomy], Management of development, no. 18 (158), pp. 130–134.